

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Порівняльне літературознавство

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Зарубіжна література та теорія літератури

Спеціальність 035 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури)

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробники: кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури **Альона Романівна Тичініна**

Профайл викладача http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел. 0992255201

E-mail: a.tychinina@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4043>

Консультації Очні консультації: щопонеділка з 13.00 по 14.40.

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна „*Порівняльне літературознавство*” є однією із обов'язкових дисциплін зі спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури) для освітньо-професійної програми рівня освіти магістр, яка викладається у 1 семестрі в обсязі 4 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс „*Порівняльне літературознавство*” спрямований на поглиблення теоретико-літературних компетентностей студентів спеціальності 035.01 Філологія (зарубіжна література та теорія літератури). Він призначений для того, щоб студенти могли осмислити, засвоїти і системно використовувати актуальні теоретико-літературні поняття у методологічному розрізі компаративістики. Дана дисципліна формує навички компетентного погляду на літературний процес, дає знання методів і прийомів компаративного аналізу літературних творів різних родів і жанрів.

Дисципліна спрямована на осмислення, засвоєння і системне використання теоретично-методологічного апарату компаративістики. Після засвоєння даної дисципліни студенти набувають необхідних знань та умінь для подальшої наукової та практичної роботи з галузі літературознавства й порівняльного літературознавства зокрема, вміють компетентно здійснювати компаративний аналіз поетичних, прозових та драматичних текстів, розкривати національну своєрідність розвитку національних літератур. Курс закріплює знання історії розвитку європейського літературознавства з акцентом на методологію порівняльних студій, а також еволюцію компаративістики, її вплив на інші методології.

2. Мета навчальної дисципліни:

Мета курсу «*Порівняльне літературознавство*» полягає у формуванні у студентів-філологів навичок компаративного аналізу текстів. Постаючи важливим компонентом магістерської програми з літературознавства, дана дисципліна формує уявлення про теоретичні засади порівняльного літературознавства, розкриває його структуру, пояснює складові компоненти компаративістики як окремої галузі літературознавчої науки, висвітлює сутність генетичних і контактних зв'язків, аспекти типологічних досліджень, знайомить з явищем інтертекстуальності та інтермедіальності.

3. Завдання – дати студентам уяву про теоретичні засади порівняльного літературознавства, розкрити його структуру, пояснити складові компоненти компаративістики як окремої галузі літературознавчої науки, висвітлити сутність генетичних і контактних зв'язків, аспекти типологічних досліджень, познакомити з рівнями компаративістики, явищами інтертекстуальності, постколоніальних студій, літературної етноімагології, оприятити міждисциплінарні підходи до літератури тощо.

4. Пререквізити. Теорія літератури, імагологія, теорія інтертекстуальності, теорія транзитивності, наратологія, рецептивна поетика.

5. Результати навчання

знати:

- специфіку порівняльного методу;
- базові для компаративістики категорії, поняття і терміни;
- основні аспекти теорії літературознавчої компаративістики;
- історію розвитку світової компаративістики;
- специфіку порівняльно-історичного (генетично-контактного) методу;
- основні форми генетико-контактних зв'язків: запозичення, наслідування, переробка, парафраза, ремінісценція, містифікація
- специфіку порівняльно-типологічного (зіставний) методу;
- особливості компаративної генології;

вміти

- застосовувати порівняльний метод до аналізу конкретних літературних зразків;

- орієнтуватися у теоретичних дискусіях та критичних оцінках актуальних проблем порівняльного літературознавства;
- розкривати національну своєрідність розвитку національних літератур;
- з'ясовувати контактні, генетичні та типологічні зв'язки між літературними явищами;
- виконувати аналіз тексту на тематичному рівні компаративістики
- здійснювати аналіз тексту на рівні літературних стилів і напрямів
- виконувати інтертекстуальний аналіз тексту;
- здійснювати інтермедіальний аналіз тексту;
- виконувати імагологічний аналіз тексту;
- здійснювати аналіз тексту на методологічному рівні постколоніальних студій
- виконувати перекладознавчий аналіз тексту.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Заочна	9	1	4	120	4	4			106	6	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Порівняльне літературознавство як наука. Еволюційні етапи компаративістики.											
Тема 1. Онтологія порівняльного методу. Порівняльне літературознавство як наука							10	0,3	0,3		0,5	8
Тема 2. Етапи розвитку світової компаративістики							10	0,4	0,4		0,5	9
Тема 3. Порівняльно-історичний (генетично-контактний) метод. Форми генетико-							10	0,4	0,4		0,5	9

контактних зв'язків: запозичення, наслідування, переробка, парафраза, ремінісценція, містифікація.												
Тема 4. Порівняльно- типологічний (зіставний) метод							10	0,4	0,4		0,5	9
Тема 5. Переклад як форма міжлітературних взаємин							10	0,3	0,3		0,5	8
Разом за ЗМ1							50	1,8	1,8		2,5	43
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Методологічна специфіка сучасної компаративістики. Методика компаративного аналізу											
Тема 1. Тематичний рівень компаративістики							10	0,3	0,3		0,5	9
Тема 2. Компаративна генологія							10	0,4	0,4		0,5	9
Тема 3. Рівень літературних стилів і напрямів							10	0,3	0,3		0,5	9
Тема 4. Концепція інтертекстуальності в компаративістиці							10	0,3	0,3		0,5	9
Тема 5. Міждисциплінарні підходи до літератури. Інтермедіальність.							10	0,3	0,3		0,5	9
Тема 6. Культурологічна проблематика постколоніальних студій							10	0,3	0,3		0,5	9
Тема 7. Літературна етноімагологія							10	0,3	0,3		0,5	9
Разом за ЗМ 2							70	2,2	2,2		3,5	63
Усього годин							120	4	4		6	106

3.3. Теми практичних занять

№	Назва теми
1	Еволюційні етапи порівняльного літературознавства
2	Генетично-контактний та типологічний підходи
3	Рівні порівняльного вивчення літератури (тематичний, генологічний, рівень літературних стилів і напрямів)
4	Концепція інтертекстуальності в компаративістиці.
5	Міждисциплінарні підходи до літератури та її контекстів
6	Постколоніальні студії
7	Літературна етноімагологія
8	Форми генетико-контактних зв'язків: запозичення, наслідування, переробка, парафраза, ремінісценція, містифікація.
9	Типологічні сходження, конвергенції, аналогії, відповідності, збіги.
10	Теорія запозичень і впливів. „Чуже слово” в літературному творі.
11	Центри і школи порівняльного вивчення культур і літератур у Німеччині (К. Вайс, Г. Кайзер, М. Кестінг, К. Шретер), Франції (А. Гранжар, К. Пішуа), Румунії (А. Діма), США (Р. Уеллек, Т. Уіннер, Д. Фенгер, Ф. Фергюссон).
12	О. Веселовський біля витоків компаративістики („Эпические повторения как хронологический момент”, 1897). В. Жирмунський – один із провідних фахівців порівняльно-історичного методу.
13	Проблеми сучасного порівняльного літературознавства в інтерпретації М. Конрада. Культурно-історичні паралелі і способи вираження ідентичних ідей у культурах Заходу і Сходу („Запад и Восток”, 1966).
14	Проблеми міжлітературних синтезів, адекватність компаративного зіставлення, послідовність аналізу в доробку Д. Дюришина („Теория сравнительного изучения литературы”, 1979). Поняття міжлітературний процес, міжлітературна спільність, міжлітературне явище.
15	Літературознавчі зацікавлення і перекладацька діяльність І. Франка. Компаративні студії О. Білецького (українська література серед інших літератур світу).
16	Проаналізувати показові приклади зарубіжної класики із застосуванням порівняльного методу дослідження.
17	Виявити типи міжлітературних зв'язків на прикладі запропонованого літературного явища (твору): контактні зв'язки, генетичні відношення, типологічні збіги.
18	Прокоментувати використання засад компаративістики у курсовій (дипломній) роботі.

3.4. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
---	------------

1	Укладання короткого термінологічного словника з порівняльного літературознавства.
2	Підготовка рефератів до основоположних тем курсу.
3	Укладання короткого словника транзитивних сюжетів і образів.
4	Компаративний аналіз жанрової системи літератури.
5	Компаративний аналіз стильової системи літератури.
6	Техніка порівняння й аналогії в аристотелівській „Поетиці”.
7	Від порівняльного літературознавства до компаративізму. Національні моделі компаративізму.
8	Принципи дослідження міжлітературних зв'язків.
9	Розвиток порівняльних студій в Україні. Наукові осередки дослідження компаративістики.
10	Значення для сучасної української методології компаративних досліджень Д. Наливайка („Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи”, 2009). Його наукова біографія.

3.5. Самостійна робота

№	Назва теми
1	Порівняння як метод дослідження літератури
2	Основні теорії родової та жанрової класифікації літератури
3	Еволюційні етапи розвитку компаративістики
4	Рівні порівняльного вивчення літератури
5	Теорія інтертекстуальності та її основні представники
6	Інтермедіальність в контексті літератури і мистецтва
7	Постколоніальні студії в літературознавстві
8	Питання функціонування традиційних образів і фабул у межах компаративістики. Школа ТСО А. Волкова.
9	Диференціювання понять <i>національна література, регіональна література, зональна література, світова література</i> .
10	Розрізнення <i>свого і чужого, іншого та інакшого</i> .

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формами підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні, дослідницько-творчі проекти);
- написання відгуків, рецензій, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень у вигляді влогу та блогу.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
6	6	5	8	8	8	6	13		

5. Рекомендована література

5.1. Базова (основна)

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. Марії Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996.
2. Будний Василь, Ільницький Микола. Порівняльне літературознавство. – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2008. – 432 с.
3. Взаимосвязи и взаимодействие национальных литератур. Материалы дискуссии 11-15 января 1960 г. – М.: Издательство Академии Наук СССР, 1961. – 440 с.
4. Дима Александр. Принципы сравнительного литературоведения. – М.: Прогресс, 1977. – 230 с.
5. Дюришин Д. Теория сравнительного изучения литературы. – М.: Прогресс, 1979. – 320 с.
6. Енциклопедія постмодернізму / За ред. Чарльза Е.Вінквіста та Віктора Е.Тейлора. Пер. з англ. В.Шовкун. – К.: Основи, 2003.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.
8. Література. Теорія. Методологія / Упор. і наук. ред. Данути Уліцької. Пер. з польської С.Яковенка. – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2006.
9. Літературознавча енциклопедія: У 2-х тт. / Автор-укладач Ю.І.Ковалів. – К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – Т. 1. – 608 с.; Т. 2. – 624 с.
10. Літературознавча компаративістика. Навчальний посібник / Упор. Гром'як Р.Т., Папуша І.В. – Тернопіль: ТДПУ, 2002. – 343 с.
11. Літературознавчий словник-довідник / Ред. Гром'яка Р.Т., Коваліва Ю.І., Теремко В.І. – К.: Академія, 1997. – 752 с.
12. Міжнаціональні горизонти і компаративістичний дискурс сучасних літературознавчих студій. Монографій / за редакцією Романа Гром'яка. – Тернопіль: Редакційно видавничий відділ ТНПУ, 2005. – 320с.
13. Мітосек З. Теорії літературних досліджень / Пер. з польської Віктор Гуменюк. – Сімферополь: Таврія, 2003. – 408 с.
14. Наливайко Д.С. Компаративістика й історія літератури. – К.: Акта, 2008. – 426 с.
15. Наливайко Дмитро. Теорія літератури й компаративістика. – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2006. – 348 с.

5.2. Допоміжна

1. Барт Р. Избранные работы. Семиотика. Поэтика. – М.: Прогресс, 1994.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. – М., 1979.
3. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – Л., 1940.
4. Взаимосвязи и взаимодействие национальных литератур. Материалы дискуссии 11-15 января 1960 г. – М., 1961.
5. Выготский Л.С. Психология искусства. – М., 1987.
6. Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. – К.: Юніверс, 2001.
7. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. – К.: Юніверс, 2000.
8. Гейзінга Й. Homo Ludens. – К.: Основи, 1994.
9. Гундорова Т.І. Проявлення слова: Дискурс раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація. – Львів: Літопис, 1997.
10. Деріда Жак. Письмо та відмінність. – Київ: Основи, 2004.

11. Еко У. Інтерпретація та надінтерпретація // Еко У. Маятник Фуко. – Львів: Літопис, 1998.
12. Затонский Д.В. Модернизм и постмодернизм: мысли об извечном колообращении изящных и неизящных искусств. – Харьков: Фолио, 2000.
13. Мислителі німецького Романтизму / Упоряд. Л. Рудницький та О. Фешовець. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2003.
14. Наливайко Д.С. Теорія літератури й компаративістика. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006.
15. Неупокоева И.Г. История всемирной литературы. Проблемы системного и сравнительного анализа. – М., 1976.

6. Інформаційні ресурси

1. <http://e-learning.chnu.edu.ua/course/>
2. <http://www.ukrlitzno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>
3. <http://dls.ksu.kherson.ua/DLS/Library/LibdocView.aspx?id=498c7b58-ccb7-4b54-9423-0217cf657f99>
4. <http://teacherjournal.com.ua/shkola/ukrainska-mova-ta-literatura/15638-posbnik-qteorya-literaturiq.html>.
5. <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism.html>